

Sprawozdanie z działalności Helskiego Kompleksu Muzealnego Stowarzyszenia „Przyjaciele Helu” za 2019 r.

W skład Helskiego Kompleksu Muzealnego wchodzi:

- Muzeum Obrony Wybrzeża: skansen, stanowisko B-2, wieża kierowania ogniem, stanowisko baterii im. Heliadora Laskowskiego i Muzeum Kolei Helskich.
- Muzeum Helu (na stanowisku B-1).

W minionym 2019 r. roku w kasach HKM sprzedano łącznie 12.126 kartetów upoważniających do zwiedzania wszystkich obiektów oraz 90.726 biletów na poszczególne obiekty.

N/w miejsca zwiedziło łącznie **102.852** osób:

skansen MOW – 70.201 osób (z czego około 12.000 osób przejechało kolejką do Muzeum Kolei)

MOW (stanowisko B-2) - 60.151 osób

Wieżę kierowania ogniem – 19.123 osób

Stanowisko nr 4 baterii im. Heliadora Laskowskiego – 29.424 osób

Muzeum Helu – 21.418 osób

W minionym roku wydano kolejne 3 Zeszyty Helskie, tj.: „Latarnie Morskie Półwyspu Helskiego”, Prusacy panują w Danzig (cz. II 1915-1839)” i „Kościół i Parafia Bożego Ciała w Helu”.

Wydrukowano także poprawiony i uzupełniony „Przewodnik po Helu” w języku polskim i angielskim oraz mapę „Koleje żelazne i fortyfikacje na Półwyspie Helskim”

Stowarzyszenie „Przyjaciele Helu”, które jest organem założycielskim i prowadzącym Muzeum wydało m.in. „Kutry Rybackie w Helu”, Tryptyk Helski (cz. II lata 1920-1938)’. Duże zainteresowanie drugim z wydawnictw spowodowało także dodruk I części Tryptyku. W ciągłej sprzedaży posiadamy wszystkie nasze wydawnictwa z od roku 2005. Ich wyprzedaż skutkuje dodrukiem i uzupełnieniem braków. Wydawnictwa są do nabycia w sklepie Muzeum Obrony Wybrzeża. Część z nich można również nabyć w Informacji Turystycznej oraz w helskiej siedzibie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego. W sprzedaży znajduje się m.in.: Przewodnik po Helu, Mapa Fortyfikacji Półwyspu Helskiego, Artyleria Morska Heliadora Laskowskiego – reprint, 29 numerów Zeszytów Helskich, „Półwysep Helski – Historia Orężem Pisana”, Książki Karola Olgierda Borhardta, breloki i magnesy muzealne.

Z licznych wydarzeń minionego roku można wymienić

1 kwietnia 2019 r. tabor kolejki wąskotorowej wożącej turystów w naszym Muzeum wzbogacił się o lokomotywę spalinową przekazaną nam w darze przez niemieckich przyjaciół z BöhmetalbahngUG.

18 maja odbyła się u nas Noc Muzeów - Inscenizacja "AnhalterBahnhof Berlin 1945"

W sezonie 2019 udostępniliśmy do zwiedzania dwie ciekawe wystawy czasowe autorstwa IPN: "Ojcowie niepodległości" i "Odrodzenie Rzeczypospolitej".

Dzięki eksponatom udostępnionym przez nasze Muzeum – Muzeum Sopotu utworzyło wystawę historyczną prezentowaną w Sopocie przez cały sezon 2019 r.

Nasze wybrane modele lotnicze były prezentowane na wystawach modelarskich w Kołobrzegu

15 i 16 czerwca odbyła się u nas MILITARIADA - zwiedzanie wielu ciekawych, wybranych miejsc na Kaszubach Północnych - z fachowym przewodnikiem.

Od 3 lipca prezentowaliśmy wystawę plenerową autorstwa IPN dotyczącą historii GRYFA POMORSKIEGO - organizacji walczącej z Niemcami na Pomorzu w czasie okupacji.

7 czerwca na Wieży Kierowania Ogniem MOW otworzyliśmy wystawę pięknych rysunków (do złudzenia przypominających czarno-białą fotografię) Bronisława Lisa zat.: "Ziemia Gdańska".

W VI 2019 r. nasz oddział - Muzeum Kolei Helskich wzbogacił się o wspaniałą mapę "Koleje żelazne i fortyfikacje na Półwyspie Helskim". Mapa - baner o szerokości 11 metrów jest do oglądania na ścianie dawnego magazynu amunicji baterii Schleswig-Holstein.

W Helu przy ul. Wiejskiej, niedaleko poczty, stanęła ŁAWECZKA PRZYJACIELA HELU ufundowana przez nasze Muzeum.

25 IX 2019 r., nasze muzeum odwiedzili najwyżsi oficerowie Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, na czele z Dowódcą Generalnym RSZ generałem broni Jarosławem Miką, Inspektorem Marynarki Wojennej kontradmirałem Jarosławem Ziemiańskim i Dowódcą 3 Flotylli Okrętów kontradmirałem Mirosławem Jurkowlańcem. Wcześniej odsłoniли tablicę na schronie w którym we wrześniu 1939 r. przebywał adm. Józef Unrug

2 X 2019 r uroczystości związane z zakończeniem obrony Helu były przeprowadzone pod patronatem Marynarki Wojennej.

30 IX 2019 r. przedstawiciele naszego muzeum wzięli udział w uroczystości zmiany dowódcy Morskiej Jednostki Rakietowej w Siemirowicach - Kmdr Artur Kołaczyński w obecności dowódcy 3 Flotyllo kadm. Mirosława Jurkowlańca przekazał swoje obowiązki nowemu dowódcy MJR - kmdr. Przemysławowi Karasiowi. Panu komandorowi Arturowi Kołaczyńskiemu został wręczony medal honorowy komandora Przybyszewskiego.

Przedstawiciele naszego Muzeum brali udział we wszystkich uroczystościach patriotycznych na terenie naszego miasta.

MUZEUM HELU

W 2019 roku Muzeum Helu otwarte było dla zwiedzających przez sześć miesięcy tj. od połowy kwietnia do połowy października br. W minionym roku działalność Muzeum Helu obejmowała:

WYSTAWY:

- Zorganizowanie wystawy czasowej Zabawki Ludowe Leszka Baczkowskiego. Wśród prezentowanych zabawek były ptaszki na patyku, klekotki, karuzelki. Po zakończeniu wystawy część eksponatów została zakupiona do Muzeum Helu.
- wzbogacenie sali wystawowej **Latarnie morskie polskiego wybrzeża** o nową atrakcję **MODEL LATARNI MORSKIEJ NA GÓRZE SZWEDÓW** – model przeskalowany do skali 1:32 wykonany przez p. Marcina Wawrzynkowskiego подарowany nieodpłatnie.

Ponadto pozyskano nowe eksponaty do wystaw:

- **Zabawki i zabawy minionych lat**
- **Galeria Współczesnej Rzeźby Ludowej**
- **Kultura Kaszub**
- **Bursztynnictwo**

oraz kolejne już pamiątki helskie oraz przedmioty z czasów PRL-u, które zgodnie z planami na kolejne lata zasilą wystawę tematyczną z tego okresu.

REMONT POMIESZCZENIA MAGAZYNOWEGO TZW. SIECIARNI

od września do końca grudnia zakończono wstępny etap remontu ww. pomieszczenia. Kolejne prace będą polegały na wykończeniu i przystosowaniu pomieszczenia do celów wystawienniczych.

UTWORZENIE MAGAZYNÓW KONTENEROWYCH

Na terenie otaczającym Muzeum Helu postawiono 3 magazyny kontenerowe przeznaczone na potrzeby magazynowe.

PTASZARNIA

Działania w obrębie ptaszarni obejmowały:

- Rozbudowę ptaszarni o nowe boksy oraz wymianę metalowych siatek stanowiących ściany wolier, w celu lepszej ochrony przed atakami zwierząt leśnych
- Zakup nowych gatunków ptaków

- Zapewnienie warunków nowym wylęgom wśród muzealnych kur oraz pawli.

OGRÓDEK BOTANICZNY

W okresie wiosennym zasadzono kolejne rośliny do Ogródka Botanicznego, przez cały rok trwały prace pielęgnacyjne. Ponadto wzbogacono krajobraz ogrodu Botanicznego o nowe elementy architektoniczne:

- **Pergola** - do wybudowania pergoli użyto belek pochodzących z rozebranego, przedwojennego Domu Ogrodnika z terenu Stoczni Gdańskiej. Wzdłuż filarów nasadzono winorośl oraz zimnozielony wiciokrzew ostrolistny.
- **Altanka** – wybudowana na wzgórzu Ogródka Botanicznego służyć będzie turystom jako miejsce widokowe.
- **Kapliczka św. Piotra** - patrona Helu i rybaków. Kapliczka została odzyskana ze złomu. Po odnowieniu i oszkleniu w jej wnętrzu ustawiono rzeźbę św. Piotra wykonaną w ubiegłym roku podczas pleneru rzeźbiarskiego.

PRACE KONSERWATORSKIE

Przez cały 2019 rok systematycznie działaniom konserwatorskim poddawano zabytki w działającej już drugi rok pracowni konserwacji, m.in. oczyszczono i zabezpieczono kolejne rzeźby drewniane z Galerii Współczesnej Rzeźby Ludowej oraz, jak co roku, zabezpieczono przed działaniem czynników zewnętrznych rzeźby wielkogabarytowe z Plenerowej Galerii Rzeźby. Ponadto konserwacji poddano 12 plansz religijnych z salki szkolnej z pocz. XX wieku oraz подарowane Muzeum przed darczyńców zabytki - obraz dewocyjny z XIX wieku, grupę żołnierzyków ołowianych. Inne przedmioty poddane konserwacji w 2019 roku – figurka żołnierzyka Wehrmachtu wykonana z elastoliny, drewniana skrzynia z wyposażenia chaty kaszubskiej, ómer kaszubski – drewniany młot z metalowymi obręczami do nabijania pali do sieci nastawnych.

W sumie w pracowni konserwacji Muzeum Helu w 2018 roku zakonserwowano 48 zabytków.

PRACE DOKUMENTACYJNE

Przez cały 2019 rok na bieżąco prowadzono dokumentację fotograficzną oraz opisową nowych eksponatów w bazie MUSNET oraz uaktualniano informacje o dotychczas skatalogowanych zabytkach. Na koniec roku 2019 baza katalogu zabytków Muzeum Helu wynosiła 1155 eksponatów.

PUBLIKACJE:

- **Album Hel w obiektywie 2019**

29 czerwca podczas obchodów Święta Miasta Helu odbyło się uroczyste wodowanie drugiego albumu "Hel w obiektywie". Album został wydany dzięki nakładom Stowarzyszenia "Przyjaciele Helu" we współpracy z Muzeum Helu oraz objęty patronatem burmistrza Helu p. Mirosława Wądołowskiego. Zgodnie z doświadczeniem roku poprzedniego dla autorów opublikowanych zdjęć przewidziano po bezpłatnym egzemplarzu albumu, pozostała część nakładu trafiła do muzealnego sklepiku.

➤ **Publikacje pracowników:**

E. Krzystowska-Wójcik, „Konserwacja tablicy reklamowej z okresu międzywojennego „Czekolada E. WEDEL” ze zbiorów Muzeum Helu”, w *Zapiski Puckie*, nr 18, Puck, 2019 r., s. 193-199.

K. Wójcik, „Konserwacja kapliczek przydrożnych: Kapliczka we Władysławowie – osiedle Szotland oraz Kapliczka w Tupadłach; gmina Władysławowo”, w *Zapiski Puckie*, nr 18, Puck, 2019 r., s. 200-209.

INNE DZIAŁANIA:

- Zorganizowanie i przeprowadzenie akcji „Przygarnij szopkę”. Akcja trwała od początku grudnia 2019 do 2 lutego 2020 r. Akcja miała charakter lokalny (skierowana była do środowiska helskich restauratorów oraz wszystkich miejsc publicznych, gdzie istniała możliwość zaprezentowania szopek szerszemu gronu odbiorców) oraz charakter otwarty (po szopki zgłosić mógł się każdy, jedynym kryterium, które należało spełnić zabierając szopkę do siebie, było zapewnienie jej warunków środowiska wewnętrznego). Do wypożyczenia było 18 rzeźb autorstwa 12 rzeźbiarzy. Większość z nich to rzeźby, które wzięły udział w Konkursie na Rzeźbę Ludową pt. Pomorska szopka zorganizowanym przez Muzeum Helu w 2016 roku.
- Miejsca do których powędrowały szopki w ramach akcji „Przygarnij szopkę”:

- Restauracja Kutter
- Helski Oddział Zrzeszenia Kaszubsko – Pomorskiego
- Salon Fryzjerski „Ewa”
- Muzeum Rybołówstwa

Razem wypożyczonych w ramach akcji zostało 11 rzeźb. Akcja spotkała się z miłymi reakcjami odbiorców, zainteresowało się nią m.in. Polskie Radio, które zrealizowało o niej audycję oraz gazety regionalne. Posłużyła również za materiał do publikacji zrealizowanej przez pracownika naukowego PAN z Krakowa.

- Udział w warsztatach wikliniarstwa zorganizowanych przez Kaszubski Uniwersytet Ludowy
- Ponadto regularnie prowadzono stronę internetową Muzeum Helu oraz muzealny profil w mediach społecznościowych.

PLAN PRACY MUZEUM HELU NA ROK 2020

- Opracowanie i wydanie ulotki informacyjnej dla Muzeum Helu
- Opracowanie planszy informacyjnej o obiekcie, w którym znajduje się Muzeum Helu
- Opracowanie i wykonanie wystawy czasowej o rękodziele kaszubskim oraz wystawy stałej poświęconej pamiątkom z czasów PRL-u
- Dalsze prace konserwatorskie i dokumentacyjne eksponatów muzealnych
- Wydanie drukiem trzeciego albumu fotografii „Hel w obiektywie”
- Zorganizowanie kolejnej akcji wypożyczania szopek „Przygarnij szopkę 2020”
- Prace modernizacyjne w obrębie ptaszarni
- Modernizacja ogrodzenia wokół obiektu
- Utworzenie zewnętrznego magazynu na potrzeby techniczne
- Zakup i pozyskiwanie kolejnych eksponatów
- Współpraca z Helskim Oddziałem Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego związana z organizacją spotkań kulturalnych i warsztatów rękodziela artystycznego dla mieszkańców Helu
- Zagospodarowanie miejsca historycznego położenia przedwojennego sygnalizatora pogodowego poprzez: uprzątnięcie terenu, ustawienie tablic informacyjnych, wytyczenie szlaku do obiektu
- Wytyczenie szlaku oraz postawienie tablic informacyjnych przy wrakach helskich w Porcie Wojennym

DYREKTOR
Helskiego Kompleksu Muzealnego
Wojciech Waśkowski